

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ต้องการที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา ซึ่งบทนี้จะเป็นการเสนอสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา
2. ศึกษาปัญหาของการบริหารหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ สถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา ที่เปิดสอนตามหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม จำนวน 31 วิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 31 คน
ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 31 คน
หัวหน้าคณะวิชาและหัวหน้าแผนกวิชา 112 คน

2. ครูปฏิบัติการสอน ประกอบด้วย

ครูปฏิบัติการสอนวิชาพื้นฐานสามัญ
สัมพันธ 487 คน

	ครูปฏิบัติการสอนวิชาชีพ	250 คน
3.	หัวหน้างานห้องสมุด	31 คน
4.	หัวหน้างานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน	31 คน
5.	หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล	31 คน

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมดยกเว้นครูปฏิบัติการสอน จำนวน 737 คน ใช้ตัวอย่างประชากร โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างประชากรจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane 1973 : 725) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร 259 คน รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ 526 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและปัญหาในการบริหารหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาศิลปทัศนกรรม ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบ เลือกตอบและแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและ เก็บรวบรวมโดยใช้บริการทางไปรษณีย์เป็นส่วนใหญ่ แต่ในบางส่วนผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 445 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.60 ของจำนวนแบบสอบถาม 526 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยนำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและปัญหาในการบริหารหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปรากฏว่าเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งส่วนใหญ่อายุระหว่าง 26-30 ปี มีวุฒิ

ปริญญาตรี ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน เป็นผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา ครูปฏิบัติการสอน หัวหน้างานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน หัวหน้างานห้องสมุด และหัวหน้างานวัดผลและประเมินผล ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบันอยู่ระหว่าง 1-5 ปี มีจำนวนชั่วโมงหรือคาบสอนต่อสัปดาห์ 21-25 คาบมากที่สุด ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมประชุม สัมมนา หรืออบรมเกี่ยวกับงานในหน้าที่ตามหลักสูตร

การเข้ารับการประชุม สัมมนา หรืออบรม เกี่ยวกับงานในหน้าที่ตามหลักสูตร ปรากฏว่า ส่วนใหญ่เข้ารับการประชุม สัมมนา หรืออบรม เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร ปวช. 2530 และเกี่ยวกับการจัดแผนการเรียนและตารางสอน หากแยกตาม ตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างประชากร ปรากฏว่าผู้บริหารเข้ารับการประชุม สัมมนา หรืออบรมเกี่ยวกับ หลักสูตร ปวช. 2530 และการจัดแผนการเรียนและตารางสอน ครูปฏิบัติการสอนเข้ารับการประชุม สัมมนา หรืออบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรมากที่สุด เกี่ยวกับการจัดทำ คู่มือการสอน ใบงานคู่มือครู และคู่มือหลักสูตร และงานสนับสนุนอื่น ๆ รองลงมา ส่วนหัวหน้างาน ห้องสมุด หัวหน้างานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน และหัวหน้างานวัดผล ประเมินผลเข้ารับการ ประชุม สัมมนา หรืออบรม งานในหน้าที่มากที่สุด

2. สภาพการดำเนินงานในการบริหารหลักสูตร

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร จัดทำแผนงานในการดำเนินงานในการบริหาร หลักสูตรด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานและติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนคือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าแผนกวิชา ร่วมด้วยหัวหน้างานที่เกี่ยวข้องตามลักษณะของงานคือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา หัวหน้างานห้องสมุด หัวหน้างานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน และวิธีติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานใช้วิธีสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา และครูผู้สอน ตลอดจนนักเรียน โดยมีวิธีดำเนินงานต่าง ๆ ดังนี้

การเตรียมบุคลากร ได้จัดส่งบุคลากรไปประชุมปฏิบัติการเพื่อทำใบงาน ใบ ความรู้ คู่มือครู และจัดส่งบุคลากร เข้ารับการอบรม เกี่ยวกับหลักสูตรที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรม อาชีวศึกษาจัดขึ้น

การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร วิธีการจัดครูเข้าสอนนั้นได้สอบถามหัวหน้า แผนกวิชา ประกอบกับการสำรวจความสมัครใจและความสนใจของครูผู้สอน ทำให้ครูได้สอนใน

วิชาต่าง ๆ ตามสาขาวิชาเอก โท ที่ศึกษามาและตามรายวิชาที่ถนัดและสนใจ

การบริการวัสดุหลักสูตร ได้จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และวัสดุฝึก จัดหาเอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือครู หนังสือแบบเรียน เอกสาร หลักสูตรที่ครูผู้สอนใช้ประกอบการสอนคือ แผนการสอนรายวิชา โครงการสอน และหนังสือหลักสูตร ส่วนสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ประกอบใช้หนังสืออ้างอิง หนังสืออ่านประกอบ นิตยสารวารสาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องโสตทัศนูปกรณ์

การบริการห้องสมุด ได้จัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด จัดสรรบุคลากรดำเนินงาน ห้องสมุด ส่วนหัวหน้างานห้องสมุดมีส่วนรับผิดชอบโดยตรงในค้ำนี้ ได้มีการจัดหาหนังสือเข้า ห้องสมุดให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ จัดให้บริการวัสดุสิ่งพิมพ์ด้านความรู้และข้อมูลต่าง ๆ และ ให้บริการทางวิชาการ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อจัดหาหนังสือหรือวัสดุเข้าห้องสมุด โดยจัด ตามข้อ เสนอของครูผู้สอน และข้อ เสนอของแต่ละแผนกวิชา ได้มีการจัดทำบรรณานุกรมหนังสือใน ห้องสมุดให้นัก เรียนทราบ จัดบรรยากาศของสถานที่และการบริการให้สามารถชักจูงนักเรียนให้ เข้ามาใช้ประโยชน์มากที่สุด และแจ้งรายชื่อหนังสือใหม่ ๆ ให้นักเรียนทราบเป็นระยะ ๆ ซึ่งการ บริการที่สำคัญที่ห้องสมุดจัดทำคือ การบริการยืมหนังสือ บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า ส่วน กิจกรรมสำคัญที่ห้องสมุดจัดคือ การจัดนิทรรศการและกิจกรรมประชาสัมพันธ์ห้องสมุด และค่าใช้จ่าย เพื่อการดำเนินงานจัดสรรมาจาก เงินงบประมาณและเงินบำรุงการศึกษา มีการติดตามและประเมิน ผลการดำเนินงานจากสถิติจำนวนผู้เข้ารับบริการ

การบริการแนะแนว ได้จัดทำแผนปฏิบัติงานแนะแนวตามโอกาสและงานที่ทำ และจัดกิจกรรมแนะแนวทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในส่วนของ ครูปฏิบัติการสอนมีส่วนในการส่งเสริมบริการแนะแนวของสถานศึกษา โดยให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ที่มีปัญหา และส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้บริการแนะแนว ในการปฏิบัติงานของหัวหน้างานแนะแนว อาชีพและจัดหางาน ได้มีการวางแผนดำเนินงานโดยการศึกษาหลักสูตร สำนวญความต้องการ เพื่อนำมากำหนดเป็นแผนการปฏิบัติงานแนะแนว มีการชี้แจงนโยบาย เป้าหมาย แผนงานและ โครงการเกี่ยวกับการแนะแนวให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน ส่วนบริการแนะแนวที่จัดให้มีขึ้นคือ การบริการให้คำปรึกษา ด้านการศึกษาต่อ ด้านการอาชีพ กับบริการติดตามผล ได้แก่ ติดตามผล นักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้ว และติดตามผลการปฏิบัติงานทำของนักเรียน ข้อมูลที่จัดให้บริการทางด้าน ข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพ ได้แก่ ข้อมูลความต้องการด้านแรงงาน และอาชีพภายในท้องถิ่น ภายใน

ประเทศ และต่างประเทศ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามรายละเอียดของ อาชีพนั้น ๆ วิธีการให้ข่าวสารได้แก่การจัดป้ายนิเทศ และ เอกสารแนบแนวไว้โดยเฉพาะหน้าห้อง แนบแนว จัดบริการแนบแนวการศึกษาต่อและ เลือกอาชีพแก่นักเรียนและผู้ปกครอง ประกอบการ เชิญวิทยากรมาบรรยาย ส่วนกิจกรรม เกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพนั้นได้มีการจัดทำงานให้นักเรียนทำ และร่วมมือกับฝ่ายวิชาการในการส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพ และบริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ในการจัดครูที่ทำหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่แต่งตั้งครูที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เป็นครูแนะแนว ส่วน เวลาที่ใช้ในการแนะแนวไม่มีกำหนดเวลาแน่นอน และสถานที่นั้นได้จัดห้องแนะแนวให้นักเรียนใช้บริการ

การบริการสถานฝึกงาน วิธีดำเนินงานในการจัดส่งนักเรียนออกไปฝึกงาน ส่วนใหญ่นักเรียนติดต่อฝึกงานเอง และหัวหน้าแผนกวิชาติดต่อแหล่งฝึกงานให้ โดยได้กำหนดและ แต่งตั้งครูอาจารย์เป็นผู้ควบคุมการศึกษาและการฝึกงาน มีการติดตามและประเมินงานโดยสอบถาม จากอาจารย์นิเทศ วิทยากรในสถานฝึกงานอาชีพที่นักเรียนไปฝึกปฏิบัติ และสอบถามจากนักเรียน ส่วนครูผู้สอนนั้นโดยส่วนใหญ่ครูผู้สอนวิชาชีพจะมีส่วนร่วมในการบริการฝึกงาน คือจะเป็นผู้นิเทศ ผู้ควบคุม การศึกษาและการฝึกงานอาชีพของนักเรียน

2. งานดำเนินการ เรียนการสอนตามหลักสูตร ในการดำเนินงานในการบริการหลักสูตร ด้านงานดำเนินการ เรียนการสอนตามหลักสูตร พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานและ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผน คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา ร่วมด้วยหัวหน้างานที่เกี่ยวข้องตามลักษณะของงานนั้น ๆ คือ หัวหน้างานหลักสูตร และการสอน หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล และครูผู้สอน และวิธีติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานตามแผนงานใช้วิธีสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้องในงานนั้น ๆ ตั้งแต่หัวหน้าแผนกวิชา ครูผู้สอน หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้างานหลักสูตรและการสอน โดยมีวิธีการดำเนินงานและปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยการสำรวจความต้องการอันจำเป็นของชุมชน และแหล่งทรัพยากรในชุมชนก่อน เปิดแผนการเรียน และครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยจัดทำแผนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น และจัด กิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์

ด้านการจัดแผนการเรียน ได้มีการประชุมผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา ซึ่งแจ้งหลักการจัดแผนการเรียนให้แก่และแผนกจัดแผนการเรียน ทั้ง 12 ภาคเรียนหรือน้อยกว่า 12 ภาคเรียน โดยมีครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียน โดยให้ข้อมูลแก่หัวหน้าแผนกวิชาในการจัดแผนการเรียน และให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการเลือกแผนการเรียน

การจัดตารางสอน ได้มีการสำรวจความพร้อมของครู อาจารย์ เพื่อพิจารณาจัดเข้าสอนตามแผนการเรียน คัดอัตรากำลัง กำหนดตัวบุคคล การจัดครูเข้าสอน และพิจารณา กำหนดการใช้ห้องพิเศษ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติงานและสนาม และครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัด ตารางสอนโดยให้ข้อมูลแก่ผู้ทำหน้าที่จัดตารางสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้สนับสนุนให้ครูใช้เทคนิคและวิธีสอนใหม่ ๆ สนับสนุนให้ครูใช้วิธีวัดผลและประเมินผลการสอนหลาย ๆ วิธี และจัดให้มีการสำรวจปัญหาด้านการเรียนการสอนทุกระดับชั้น และในการปฏิบัติของครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการเตรียมการสอนทุกครั้ง โดยการนำโครงการสอน บันทึกการสอน เตรียมสื่อการสอน และใส่คัทชูอุปกรณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คำนิยามถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และให้นักเรียนมีความสามารถตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิธีการสอนส่วนใหญ่ใช้การบรรยาย การฝึกปฏิบัติ และการสาธิต ในการสอนภาคทฤษฎีใช้อุปกรณ์การสอนตามวัสดุที่มีอยู่ และใช้ใน เรื่องที่นักเรียนไม่เข้าใจบทเรียน ส่วนการสอนภาคปฏิบัติส่วนใหญ่ให้นักเรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติทุกครั้งที่มีภาคปฏิบัติ และเป็นบางครั้งที่ไม่ได้ฝึกปฏิบัติเพราะเวลาไม่พอ และในการปฏิบัติการสอนได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยการเข้าร่วมประชุม สัมมนา ครูผู้สอน เป็นระยะ ๆ เข้าอบรมเกี่ยวกับ เทคนิคและวิธีสอนใหม่ ๆ

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรใหม่ ดูแลให้ครูวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และจัดระบบการวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอน ก่อนการสอนส่วนใหญ่ได้ชี้แจงหลักเกณฑ์และกำหนดวิธีการวัดผลให้นักเรียนทราบ และโดยส่วนใหญ่จะมีการประเมินผลหลังเรียน และระหว่างเรียน วิธีการประเมินผลระหว่างเรียน โดยการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ตรวจสอบงาน

และสิ่ง เกิดกระบวนการทำงาน วิธีการประเมินผลหลังการเรียน มีการตรวจผลงาน สอบข้อเขียน และสอบปฏิบัติ การสร้างเครื่องมือวัดผลในแต่ละรายวิชา โดยส่วนใหญ่ครูผู้สอนแต่ละคนสร้างเอง การสอนภาคปฏิบัติแต่ละครั้งส่วนใหญ่มีการประเมินผลทุกครั้ง วิธีการปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลวิชาชีพ โดยการประเมินผลผลิตขั้นสุดท้าย ประเมินผลเจตคติและนิสัยการทำงาน เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลวิชาชีพ ใช้แบบตรวจสอบปฏิบัติจริง และแบบตรวจสอบคุณภาพผลงาน ในการปฏิบัติงานของหัวหน้างานวัดผลและประเมินผล ได้มีการชี้แจงระเบียบวิธีวัดผลแก่ครูผู้สอน ให้คำปรึกษา และแก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล จัดรวบรวมข้อสอบ ผลการสอบเพื่อรายงาน ตรวจสอบการให้ค่าระดับคะแนนในรายวิชาต่าง ๆ ที่ครูจัดทำมา ลักษณะของการวัดผลและประเมินผลหลังการเรียนการสอน ในการบริการด้านวัดผลแก่ครูผู้สอน ได้จัดหาแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนไว้บริการ ดูแลให้ครูผู้สอนปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลและการประเมินผลให้ถูกต้อง ในการบริการวัดผลแก่นักเรียนได้จัดบริการปรึกษาให้คำแนะนำแก่นักเรียน เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล จัดบริการสอนซ่อม และจัดบริการแบบฟอร์มคำร้องต่าง ๆ สำหรับนักเรียน

3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร การดำเนินงานในการบริหาร

หลักสูตรด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน และติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผน คือ ด้านการจัดงบประมาณ ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้างานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าแผนกวิชา ด้านการใช้อาคารสถานที่ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการศึกษา หัวหน้างานอาคารสถานที่ ผู้อำนวยการ และหัวหน้าคณะวิชา ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา โดยมีวิธีติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจากการสอบถาม หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา ครูผู้สอน และนักเรียน ส่วนวิธีดำเนินงานและปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

การจัดงบประมาณ จัดให้มีการทำแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณและเงินบำรุงการศึกษาประจำปี หัวหน้างานและหัวหน้าแผนกวิชา เสนองบประมาณตามลักษณะของค่าใช้จ่าย และสำรวจข้อมูลเพื่อทราบปัญหาและความจำเป็นของการใช้เงิน ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนได้เสนองบประมาณค่าใช้จ่ายในรายวิชาที่สอนต่อหัวหน้าแผนกวิชา

การใช้อาคารสถานที่ ได้จัดห้องต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องแนะแนว ห้องวัดผล ห้องปฏิบัติการ และโรงฝึกงาน พร้อมทั้งจัดให้มีการวางแผนพัฒนาอาคารสถานที่สำหรับนักเรียน เพื่อใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ในการใช้อาคารสถานที่ของครูผู้สอน ได้จัดสภาพห้องเรียน โรงฝึกงานและห้องปฏิบัติการให้สะอาดและมีความเป็นระเบียบ และสำรวจห้องเรียน โรงฝึกงาน และห้องปฏิบัติการก่อนใช้

การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร มีการส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นมีการให้ความรู้แก่บุคลากร เพื่อให้เข้าใจและสามารถดำเนินงานได้ตามหลักการของหลักสูตร และมีการตรวจสอบ เอกสารต่าง ๆ เช่น เอกสารหลักสูตร แผนการสอน

3. สภาพปัญหา เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร

1. ปัญหา เกี่ยวกับการงานบริหารและบริการหลักสูตร

การเตรียมบุคลากร ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศอบรมและให้ความรู้จากส่วนกลางมีน้อย และความกระตือรือร้นของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะพัฒนาสนองหลักสูตรใหม่

การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับ ความเพียงพอของครูผู้สอนวิชาชีพ และความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา

การบริการวัสดุหลักสูตร ด้านเอกสารหลักสูตรส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำใบงาน วิชาชีพยังไม่ครบทุกวิชา ความเพียงพอของหนังสือหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือครู และแบบเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดงบประมาณในการจัดทำจัดหาสื่อการเรียนการสอน และขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการผลิตสื่อใช้เอง ด้านวัสดุฝึก ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุฝึกที่มีราคาแพง และระบบการเบิกจ่ายวัสดุฝึกในการจัดการเรียนการสอน

การบริการห้องสมุด ด้านการดำเนินงานส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับความเพียงพอของหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ความเพียงพอของอาคารสถานที่สำหรับจัดตั้งห้องสมุด และความเพียงพอของบุคลากรที่ทำหน้าที่บริการห้องสมุด ด้านการปฏิบัติงานของหัวหน้างานห้องสมุดส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับความเพียงพอของหนังสือ ความเพียงพอของบุคลากรที่ทำงานในห้องสมุด ขนาดของห้องสมุดต่อจำนวนผู้ใช้ และงบประมาณที่ได้รับในการดำเนินงานห้องสมุด

การบริการแนะแนว ด้านการดำเนินงานส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับความเพียงพอของบุคลากรที่ทำหน้าที่แนะแนว ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาในการจัดแนะแนว ด้านการปฏิบัติงานของหัวหน้างานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการสำรวจข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน ความเพียงพอของบุคลากรที่ทำหน้าที่แนะแนว ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีต่อกิจกรรมแนะแนว

การบริการสถานที่ฝึกงานส่วนใหญ่มีปัญหา เกี่ยวกับสถานฝึกงานอาชีพมีจำกัด ความร่วมมือของสถานฝึกงานอาชีพ และความรับผิดชอบของนักเรียนที่ไปฝึกงาน

2. ปัญหาเกี่ยวกับงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีปัญหา เกี่ยวกับการขาดบุคลากรที่มีความรู้ในวิชาชีพที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และการจัดแผนการเรียนให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

การจัดแผนการเรียน ส่วนใหญ่มีปัญหา เกี่ยวกับสถานที่ใช้สอนและฝึกงานมีจำกัด และครูผู้สอนวิชาชีพไม่เพียงพอ

การจัดตารางสอน ส่วนใหญ่มีปัญหา เกี่ยวกับ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและ โรงฝึกงานมีจำกัด และการจัดแบ่งชั่วโมงสอนให้ครู

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีปัญหา เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่พิเศษของครูผู้สอน ทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมและพัฒนาการเรียนการสอน ความเพียงพอของหนังสือประกอบการสอน การขาดใบงานวิชาชีพใบบางรายวิชา ความเข้าใจของครูที่จะปฏิบัติตามหลักสูตรใหม่ ความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และความเพียงพอของเวลากับเนื้อหาในแต่ละรายวิชา

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีปัญหา เกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรใหม่ ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาต่องานวัดผลและประเมินผลการประสานงานของฝ่ายวัดผล ครูผู้สอนและฝ่ายต่าง ๆ ด้านการปฏิบัติงานของหัวหน้างานวัดผลและประเมินผล ส่วนใหญ่มีปัญหา เกี่ยวกับการกำหนดให้ครูส่งผลการเรียนของนักเรียนตามเวลาที่กำหนดไว้ ความเหมาะสมในการจัดระดับคะแนนของครู ความพร้อมของนักเรียนในการสอบแก้ตัว และความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาต่องานวัดผลและประเมินผล

3. ปัญหาเกี่ยวกับงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

การจัดงบประมาณส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการของแผนกวิชา การขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร

การใช้อาคารสถานที่ ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับห้องเรียนไม่เพียงพอ ห้องฝึกปฏิบัติการไม่เพียงพอ และโรงฝึกงานไม่เพียงพอ

การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดนิเทศภายในสถานศึกษามีน้อย การประชุมปรึกษาระหว่างแผนกวิชา เพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอน และระบบติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษายังไม่เหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา มีประเด็นสำคัญที่น่าจะนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานและติดตามและประเมินผลการทำงานตามแผน คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติงานตามหน้าที่รับผิดชอบของกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษาว่า (กรมอาชีวศึกษา 2529 : 7) ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลการเรียนการสอน การฝึกอบรม การวัดผลการศึกษา การจัดโปรแกรมการเรียนของคณะวิชาต่าง ๆ งานหลักสูตรพิเศษ งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด หัวหน้าคณะวิชา มีหน้าที่รับผิดชอบในการติดตามและแนะนำการทำโครงการสอน คู่มือครู ใบงาน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและแผนการเรียน สนับสนุนให้มีการพัฒนาการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การสร้างตำรา เอกสารและใบช่วยสอนต่าง ๆ ดูแลรักษา จัดหา อุปกรณ์ เครื่องจักร เครื่องมือ ให้ใช้งานได้ตามปกติ หัวหน้าแผนกวิชา มีหน้าที่

รับผิดชอบในการจัดหา เตรียมบริการ วัสดุฝึก ครูภัณฑ์ อุปกรณ์การศึกษา ควบคุมการใช้วัสดุ การศึกษาให้เป็นไปตามใบงาน และประหยัด นอกจากนี้ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้า คณะวิชา และหัวหน้าแผนกวิชาที่มีส่วนโดยตรงตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนงานและติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยังประกอบด้วย หัวหน้างานที่รับ รับผิดชอบงานนั้น ๆ โดยตรง คือ หัวหน้างานห้องสมุด สำหรับงานบริการห้องสมุด หัวหน้างานแนะ แนวอาชีพและจัดหางาน และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน สำหรับงานแนะแนวอาชีพ ส่วนวิธีการดำเนินงานในการบริหารหลักสูตรและปัญหาในการบริหารหลักสูตรด้านงานบริหารและ บริการหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า

การเตรียมบุคลากร ได้จัดส่งบุคลากรไปประชุมปฏิบัติการ เพื่อทำใบงาน ใบ- ความรู้ คู่มือครู และจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรม อาชีวศึกษาจัดขึ้น ซึ่งการส่งบุคลากรไปประชุมอบรมนั้น เป็นสิ่งที่ดี ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 :197) กล่าวว่า การจัดอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ถือว่าเป็นส่วนสำคัญของการ พัฒนาหลักสูตรและการสอน ถ้าครูไม่ได้รับการอบรม นวัตกรรม เทคโนโลยี วิธีสอน ขบวนการ ใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ แม้จะเขียน เสนอแนะไว้ชัดเจนที่หลักสูตร คู่มือครู แต่การนำไปใช้อาจจะมีการ สื่อสารได้ไม่เต็มที่ การใช้หลักสูตรก็ดำเนินไปอย่างขาดประสิทธิภาพ การฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการ ใช้หลักสูตรใหม่ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและต้องกระทำแต่จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าการเตรียม บุคลากรส่วนใหญ่ได้จัดส่งบุคลากรไปประชุม อบรมตามที่หน่วยงานของกรมอาชีวศึกษาจัดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ในการส่งบุคลากรไปประชุม อบรมนั้น สถานศึกษาควรได้มีการติดตามให้ผู้เข้า รับการอบรมนำความรู้ที่ได้รับมาเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้โดยทั่วถึงด้วย นอกจากนั้นสถานศึกษา ควรได้จัดการอบรมบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความ เข้าใจที่จะปฏิบัติงาน ให้ตรงกันและบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งการอบรมในสถานศึกษาอาจกระทำได้โดยผู้บริหาร สถานศึกษา หรือโดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญมาให้การอบรม

ปัญหาการเตรียมบุคลากร จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศ อบรมและให้ความรู้จากส่วนกลางมีน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วงของการใช้หลักสูตรใหม่ สถาน ศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่จากส่วนกลางเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจ เป็นเพราะว่าในการจัดหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา เป็นหน้าที่โดยตรงของศึกษานิเทศก์

กรมอาชีวศึกษา เพราะฉะนั้นความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรทั้งหมดต้องได้รับการอบรมจากหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา และในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรก็เป็นการเปลี่ยนจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง คือ จากระดับบริหารมาสู่ระดับปฏิบัติ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ครูผู้สอนไม่มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้นความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนในเรื่องหลักสูตรจึงมีน้อย ทำให้มีความต้องการการนิเทศอบรมและให้ความรู้จากส่วนกลาง เพราะในสถานศึกษาขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรที่จะอบรมให้ความรู้กันเอง แต่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษานั้นมีปัญหาในเรื่องบุคลากรไม่เพียงพอ และการขาดงบประมาณ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2530 : 800) เพราะฉะนั้นการจัดนิเทศ อบรม ให้ความรู้ แก่สถานศึกษาจึงทำได้น้อย ซึ่งส่วนใหญ่จะจัดประชุมอบรม ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างานทะเบียน หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตร เพื่อที่จะได้นำความรู้มาเผยแพร่แก่บุคลากรในสถานศึกษาต่อไป เพราะฉะนั้นหน้าที่ของสถานศึกษาก็คือการดำเนินการเพื่อนำเอาความรู้ที่ได้รับการอบรมมาถ่ายทอดให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถปฏิบัติการในการดำเนินการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และในการจัดการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษานั้นต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะมีความกระตือรือร้นในการพัฒนา เพื่อที่จะสนองหลักสูตรใหม่แต่ผลการวิจัยปรากฏว่าปัญหาในการเตรียมบุคลากรอีกประเด็นหนึ่งคือ ความกระตือรือร้นของบุคลากรที่จะพัฒนาเพื่อสนองหลักสูตรใหม่ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรรณ เลง คำพรหม (2530 : 167) พบว่า การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาและอุปสรรคค่อนข้างมากคือ การที่ครูอาจารย์ขาดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาความรู้ และงานวิจัยของ ยามาโยชิ ชินซาว่า พบว่า (1987 : 199) ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นต่ำในกระบวนการสอนใหม่ ๆ จะเห็นได้ว่าปัญหานี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาเพื่อจัดการแก้ไข เป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาความรู้แล้ว การอบรมให้ความรู้ใหม่ก็จะบรรลุผล ซึ่งจะส่งผลถึงการจัดการเรียนการสอนและประสิทธิภาพของนักเรียน และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาหาความรู้ผู้บริหารควรจะได้จัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการขึ้นในสถานศึกษา หรือ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษา เป็นระยะ ๆ และผู้บริหารควรจะได้ นำแบบประเมินผลที่มีประสิทธิภาพมาประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย

การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดครูเข้าสอนนั้นได้ใช้วิธีการสอบถามหัวหน้าแผนกวิชา เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งปฏิบัติ เหมือนกับการจัดครูเข้าสอนในวิทยาลัยพลศึกษาที่ปรากฏว่า หัวหน้าแผนกวิชาได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับการกำหนดอาจารย์ให้รับผิดชอบในการสอนแต่ละวิชา (สุวัฒน์ ลิทธิหล่อ 2526 : 202) เพราะหัวหน้าแผนกวิชาเป็นผู้บริหารระดับต้นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เป็นผู้ติดตามดูแลการเรียนการสอนในแผนกวิชา (กรมอาชีวศึกษา 2529 : 18) ฉะนั้นหัวหน้าแผนกวิชาจึงเป็นผู้ใกล้ชิดครูผู้สอน ทราบปัญหาเกี่ยวกับการสอนของครูผู้สอน ทราบถึงความสามารถและความถนัดในการสอนของครูผู้สอน จึงสามารถจัดครูเข้าสอนตามความรู้ ความสามารถและความถนัดของครูผู้สอน นอกจากสอบถามหัวหน้าแผนกวิชาแล้ว ยังมีการสำรวจความสมัครใจและความสนใจของครูผู้สอนประกอบด้วย ซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนเกิดความพอใจและตั้งใจทำงาน และจะช่วยให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลถึงการเรียนของนักเรียนด้วย การคัดเลือกเพื่อจัดครูเข้าสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่ง วิชัย วงษ์ใหญ่ กล่าวว่า (2523 : 198) การจัดครูเข้าทำการสอนควรระมัดระวัง แม้ครูจะผ่านการฝึกอบรมการใช้หลักสูตรมาแล้วก็ตาม เพราะครูแต่ละคนมีบทบาทอย่างมากต่อการเรียนรู้ของเด็ก และหลักสูตรจะบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่อยู่ที่ครู เป็นส่วนใหญ่ ถ้าเมื่อใดการบริหารและบริการหลักสูตรยังมองข้ามจุดนี้ไป การพัฒนาหลักสูตรและการสอนก็จะพัฒนาเพียงครั้งเดียว ซึ่งโดย เฉพาะอย่างยิ่งการจัดครูเข้าสอนในทางด้านวิชาชีพ ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและถี่ถ้วน เพราะเป็นการสอนทักษะทางฝีมือ เพราะฉะนั้นครูผู้สอนในวิชาต่าง ๆ ต้องมีความรู้ ความสามารถและความถนัดโดยตรง เพื่อที่จะได้ถ่ายทอดให้แก่ นักเรียนได้ถูกต้องทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ

ปัญหาการจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนครูวิชาชีพ ในการจัดการสอนวิชาชีพประเภทศิลปหัตถกรรม เป็นการเรียนการสอนเกี่ยวกับงานฝีมือที่มีความละเอียดอ่อน ทั้งด้านศิลปกรรมไทยและศิลปกรรมร่วมสมัย ซึ่งมีจุดหมายเพื่อการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมพื้นบ้าน แดงงานด้านศิลปะในประเทศไทย เพิ่งได้รับการส่งเสริมให้เห็นความจำเป็นและความสำคัญ และการศึกษาในด้านนี้ยังไม่ค่อยกว้างขวาง ซึ่งในระยะแรกมีเพียงโรงเรียนเพาะช่างซึ่งในปัจจุบันคือวิทยาลัย เทคโนโลยีและอาชีวศึกษาวิทยา เขต เพาะช่าง และมหาวิทยาลัยศิลปากร และโรงเรียนช่างหนังปัจจุบันคือ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ ที่จัด

การเรียนการสอนในด้านนี้ การผลิตผู้ที่มีความรู้ทางด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ จึงมีน้อย แม้ว่าในปัจจุบัน ได้มีสถานศึกษาชั้นอุดมศึกษาหลายแห่งได้ผลิตบัณฑิตทางสาขานี้เพิ่มขึ้น และในปัจจุบันงานด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในวงการธุรกิจหลายสาขา ผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ จึงเข้าทำงานในบริษัท ห้างร้าน หรือรัฐวิสาหกิจ และส่วนหนึ่งก็ประกอบอาชีพอิสระ จึงทำให้โอกาสในการเลือกสรรครู เข้าสอนวิชาชีพประเภทนี้มีน้อย การขาดครูผู้สอนวิชาชีพเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการจัดแผนการเรียนหรือในการจัดครูเข้าสอน ต้องแก้ปัญหาการขาดแคลนครู โดยการจัดครูอาจารย์ที่ไม่ตรงสาขาวิชาสอนแทน ทำให้ครูผู้สอนมีคาบสอนเพิ่มขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสถานศึกษาควรพิจารณาแก้ไขปัญหาล่วงหน้าก่อนเปิดภาคเรียน ซึ่งอาจจะทำได้โดยการขออัตรา เพิ่ม เติมตามวุฒิการศึกษาที่ต้องการจากกรมอาชีวศึกษา หรือการรับครูผู้สอนในอัตราจ้างโดยเงินบำรุงการศึกษา หรือจัดโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรกับวิทยาลัยครู เพื่อที่สถานศึกษาจะได้จัดครูวิชาชีพ เข้าสอนตามหลักสูตรอย่างเหมาะสม

การบริหารวัสดุหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาได้จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และวัสดุฝึก จัดทำเอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือครูและหนังสือแบบเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาเห็นความสำคัญของวัสดุหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอนและจากผลวิจัยพบว่า ครูใช้เอกสารหลักสูตรประกอบการสอนคือ แผนการสอนรายวิชา โครงการสอน และหนังสือหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วัลลภ จันทรตระกูล (2523 : 76) พบว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาช่างใช้สิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ในการเตรียมการสอนมาก เช่น หลักสูตร รายการวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชา ตำราเรียนหลาย ๆ เล่ม คู่มือการสอนของกรมอาชีวศึกษา และแบบงานหรือใบงาน จะเห็นได้ว่า เอกสารหลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ครูผู้สอนได้ศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและประกาศใช้หลักสูตรใหม่ ผู้บริหารจะต้องคอยกระตุ้นให้ครูผู้สอนได้ศึกษาเอกสารหลักสูตรให้เข้าใจ และมีเอกสารหลักสูตรไว้ให้ครูได้ศึกษา ส่วนสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ประกอบ ได้แก่ หนังสืออ้างอิง หนังสืออ่านประกอบ วารสาร นิตยสาร วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และสื่อทัศนูปกรณ์ เพราะฉะนั้นสื่อการเรียนการสอนมีบทบาทและความสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ สาโรจน์ นิลคำ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ส่วนมากเห็นคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนและมีความประสงค์ที่จะนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง

การเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522 : 321)

ปัญหาการบริการวัสดุหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำใบงานวิชาชีพยังไม่ครบทุกวิชา หนังสือหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือครู และหนังสือแบบเรียนยังไม่เพียงพอ ซึ่ง เอกสารหลักสูตรดังกล่าวนี้หน่วยศึกษานิเทศก์กรมอาชีวศึกษา เป็นผู้ทำหน้าที่ในการจัดทำโดยการประชุมปฏิบัติการร่วมกับผู้บริหารและครูผู้สอน เป็นระยะ ๆ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารร่วมจัดทำคู่มือการสอน ใบงาน คู่มือครู คู่มือหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 16.27 และครูปฏิบัติการสอนเข้าร่วมคิดเป็นร้อยละ 7.56 จะเห็นได้ว่าการจัดทำเอกสารหลักสูตรยังอยู่ในระดับน้อย และเป็นการจัดทำในระหว่างที่มีการใช้หลักสูตรไปแล้ว ฉะนั้นในระยะต้นของการใช้หลักสูตรมีเหตุการณ์ขาดแคลนเอกสารหลักสูตรจึงมีในระดับสูง ซึ่งในเรื่องนี้หน่วยศึกษานิเทศก์กรมอาชีวศึกษาก็ยอมรับว่าในการประกาศใช้หลักสูตรนั้นการจัดทำใบงานวิชาชีพยังไม่ได้จัดทำ ยังคงใช้ใบงานตามหลักสูตรเก่าไปก่อน และจะทยอยทำใบงานตามหลักสูตรใหม่ ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษาก็ได้จัดประชุม สัมมนาผู้บริหาร เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อเตรียมการสำหรับการใช้หลักสูตรใหม่เป็นระยะ ๆ เพราะฉะนั้นผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารเอกสารหลักสูตรที่มีจำนวนจำกัดให้สามารถสนองความต้องการของครูผู้สอนโดยทั่วถึง ด้านสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดงบประมาณในการจัดทำ จัดหาสื่อการเรียนการสอน ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุฝึกที่มีราคาแพง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลภ จันทรตระกูล (2523 : 76-96) พบว่า ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนประสบมากคือ การขาดแคลนอุปกรณ์การสอน งบประมาณไม่เพียงพอ จำนวนเครื่องมือ เครื่องจักรไม่เพียงพอและมีประสิทธิภาพต่ำ และการสอนภาคปฏิบัติมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้วัสดุฝึกที่จะใช้การเรียนการสอนวิชาช่าง อุปกรณ์การสอนและวัสดุฝึกจึงเป็นที่สำคัญ นอกจากนั้นผลวิจัยพบว่า สถานศึกษาขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการผลิตสิ่งใช้เอง เพราะฉะนั้นสถานศึกษาจึงควรจะได้สนับสนุนส่งเสริมให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยให้ความรู้แก่บุคลากรในเรื่องของการผลิตสื่อการเรียนการสอน และการวางแผนการใช้วัสดุฝึกอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การบริการห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า ได้มีการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด และจัดสรรบุคลากรเข้าห้องสมุด ส่วนในความรับผิดชอบของหัวหน้างานห้องสมุด ได้จัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ จัดให้บริการวัสดุ สิ่งพิมพ์ ด้านความรู้และข้อมูลต่าง ๆ และให้

บริการทางวิชาการ แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการด้านนี้ตามหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้างานห้องสมุดตามระเบียบ กรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 พอสสมควร โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาจัดหาหนังสือหรือวัสดุ เข้าห้องสมุดโดยจัดตามข้อเสนอของครูผู้สอน และข้อเสนอของแต่ละแผนกวิชา ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารงานห้องสมุดของกรมสามัญศึกษา จากรายงานการติดตามผลการใช้หลักสูตรของหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่า การจัดหาสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนมอบหมายให้หัวหน้าหมวดมีบทบาทสำคัญในการเลือกหนังสือเรียน เป็นส่วนใหญ่ จัดหนังสือรายวิชาต่าง ๆ หนังสือเสริมประสบการณ์ไว้ในห้องสมุดเพื่อศึกษาเพิ่มเติม (2525 : 215) เพราะโดยทั่วไปแล้วหัวหน้างานห้องสมุด หรือบรรณารักษ์มีหน้าที่จัดหาหนังสือแต่อาจจะไม่สามารถสนองความต้องการของครูผู้สอน นักเรียน โดยทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือที่เกี่ยวกับศิลปะแขนงต่าง ๆ ฉะนั้นจำเป็นต้องให้ครูผู้สอน และแผนกวิชาต่าง ๆ เสนอรายชื่อหนังสือและวัสดุต่าง ๆ เพื่อพิจารณาในการจัดซื้อในการจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมนั้น ห้องสมุดมีความสำคัญต่อครูและนักเรียนมาก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดโดยจัดสอนและนำนักเรียนไปค้นคว้าในห้องสมุด กำหนดเรื่องให้นักเรียนค้นคว้าก่อนสอน และหลังสอน ซึ่งการค้นคว้าของครูและนักเรียนต้องอาศัยห้องสมุดเป็นสิ่งสำคัญเพราะหนังสือต่าง ๆ เป็นหนังสือเฉพาะสาขาวิชา เป็นหนังสือที่มีราคาแพง สำหรับนักเรียนและครูผู้สอนจะซื้อไว้สำหรับค้นคว้า เพราะฉะนั้นการพิจารณาจัดสรรหนังสือเข้าห้องสมุดจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก

ปัญหาการบริการห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับความเพียงพอของหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ความเพียงพอของอาคารสถานที่สำหรับห้องสมุด ความเพียงพอของบุคลากรที่ทำงานในห้องสมุด และงบประมาณที่ได้รับในการดำเนินงานห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรินทร์ ไชยนาเคนทร์ (2525 : 142) พบว่า ห้องสมุดในสถานศึกษาต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีจำนวนที่หนึ่งไม่มากนัก มีบรรณารักษ์ที่สำเร็จวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่น้อย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการบริการห้องสมุดยังขาดปัจจัยในการดำเนินงาน เพราะฉะนั้นสถานศึกษาควรได้รับการสนับสนุนในด้านปัจจัยเหล่านี้ โดยการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดให้เพียงพอสำหรับการค้นคว้าของครูและนักเรียน จัดสรรบุคลากรมาช่วยงานห้องสมุด และขยายห้องสมุดให้เหมาะสมและสะดวกในการให้บริการ

5. การบริการแนะแนว จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาได้จัดทำแผนปฏิบัติงานแนะแนว และจัดกิจกรรมแนะแนวทั้งในและนอกสถานศึกษา มีการวางแผนดำเนินงานโดยการศึกษาหลักสูตร สำนวจความต้องการ เพื่อนำมากำหนดวางแผนปฏิบัติงาน และมีการชี้แจงให้ทุกฝ่ายได้ทราบอย่าง ชัดเจน ส่วนการบริการแนะแนวที่จัดให้มีขึ้นมากที่สุด คือการบริการให้คำปรึกษา ด้านการศึกษาต่อ และด้านการอาชีพ กับการบริการติดตามผล นักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้ว ติดตามผลการปฏิบัติงานทำ ของนักเรียน กิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ได้จัดทำคือการจัดหางานให้นักเรียนทำ และร่วมมือกับฝ่าย วิชาการในการส่งนักเรียนไปฝึกงาน ซึ่งจากผลวิจัยจะเห็นได้ว่า การจัดบริการแนะแนวอาชีพและ จัดหางานในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษานั้น เกี่ยวข้องกับอาชีพและการจัดหางานซึ่งสนองต่อ เป้าหมายในแผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 6 (2530-2534) ซึ่งระบุไว้ชัดเจนในข้อที่ 6 ของ เป้าหมายเชิงคุณภาพว่า (กรมอาชีวศึกษา 2528 : 11) นักเรียนนักศึกษาได้รับการแนะแนวการ ศึกษาและอาชีพ เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ มีกำลังใจพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพตาม ความถนัด ความสามารถและความต้องการของตลาดแรงงาน

ปัญหาด้านการบริการแนะแนว ผลวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับความเพียงพอ ของบุคลากรที่ทำหน้าที่แนะแนว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นปัญหาสำคัญที่สถานศึกษาควรที่จะแก้ไข เพราะ บุคลากรที่ทำหน้าที่แนะแนวในสถานศึกษามีความสำคัญมากสำหรับการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เพราะนักเรียนในวัยนี้อยู่ในวัยที่ต้องการคำปรึกษาแนะแนวทั้งในด้านการเรียนและด้านส่วนตัว ถ้า สถานศึกษามีบุคลากรเพียงพอที่จะทำหน้าที่ให้คำปรึกษาดังกล่าว ปัญหาต่าง ๆ ก็จะลดน้อยลง แต่ผล การวิจัยพบว่า บุคลากรที่ทำหน้าที่แนะแนวในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีว ศึกษา นั้น ส่วนใหญ่จะแต่งตั้งบุคคลที่มีความเหมาะสมเป็นอาจารย์แนะแนว มีอาจารย์ที่จบการศึกษา ทางด้านแนะแนวน้อย และส่วนใหญ่จะปฏิบัติการสอนด้วย เฉพาะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าสถานศึกษามีความ ต้องการอาจารย์แนะแนว และบุคลากรที่จะช่วยในการดำเนินงานแนะแนวมมาก ปัญหารองลงมาคือ ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาคือกิจกรรมแนะแนว และการสำรวจข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมแนะแนวบรรลุจุดหมาย ข้อมูล จากสภาพปัจจุบันที่ถูกต้องจะช่วยในการวางแผนและการดำเนินงานแนะแนว ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที เกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือข้อมูลจากภายนอกสถานศึกษา เช่น ข่าวสารต่าง ๆ ความต้องการของตลาด แรงงาน ข้อมูลของสถานประกอบการ และอื่น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากร ในสถานศึกษาด้วย

การบริการสถานที่ฝึกงาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนติดต่อสถานฝึกงานเอง รองลงมาคือ หัวหน้าแผนกวิชาติดต่อสถานฝึกงานให้ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าหัวหน้างานแนะแนวอาชีพ และจัดหางานซึ่งมีหน้าที่ติดต่อประสานงานกับแหล่งงานสถานประกอบการ เพื่อการฝึกงาน (กรม อาชีวศึกษา 2529 . 12) เป็นผู้ติดต่อแหล่งฝึกงานรองลงมาซึ่งอาจ เป็น เพราะว่าการฝึกงานใน ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมนั้น สถานฝึกงาน เป็นสถานประกอบอาชีพอิสระ เป็นส่วนใหญ่ นักเรียนอาจ จะใช้ความคุ้นเคย เป็นการส่วนตัว เข้าไปขอฝึกงานและให้สถานศึกษาทำหนังสือส่งตัวไป เป็นทาง ราชการ ซึ่งโดยวิธีนี้นักเรียนสามารถ เลือกฝึกงานในวิชาที่ตนเองปรารถนาที่จะฝึกฝนและหาความ รู้เพิ่มเติม ประกอบกับพิจารณาถึงความสะดวกในการ เดินทางไปฝึกงาน และความพร้อม ความ ร่วมมือของสถานฝึกงานอีกด้วย ส่วนหัวหน้าแผนกวิชา ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการ เรียนการ สอนในแผนกนั้นย่อมมีความรู้ ความ เข้าใจในงานอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนการสอนในแผนกวิชา ของตน สามารถติดต่อกับสถานฝึกงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปแขนงต่าง ๆ รู้จักบุคคลในสาขางานศิลปะ สามารถส่งนักเรียนไปฝึกงานได้มากกว่าหัวหน้างานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ซึ่งผิดกับการฝึก งานในประเภทวิชาอื่น เช่น ประเภทวิชาพาณิชยกรรม หัวหน้างานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน สามารถส่งนักเรียนไปฝึกงานการขายและการตลาดตามห้างร้านต่าง ๆ ได้โดยง่าย หรือส่งนักเรียน ไปฝึกงานการเงิน บัญชี ตามหน่วยราชการ หรือห้างร้านซึ่งมีจำนวนมากมาย

ปัญหาการบริการสถานที่ฝึกงาน ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับสถานฝึกงาน อาชีพมีจำกัด ความร่วมมือของสถานฝึกงานอาชีพและความรับผิดชอบของนักเรียนที่ไปฝึกงาน ดังได้ กล่าวแล้วข้างต้นว่า การฝึกงานในประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมนั้นส่วนมากจะเป็นการฝึกงานในสถาน ประกอบอาชีพอิสระ เป็นส่วนใหญ่ และงานในด้านนี้เป็นงานฝีมือ ซึ่งมีสถานประกอบการน้อย และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาในต่างจังหวัดยิ่งประสบกับปัญหานี้มาก และส่วนใหญ่จะส่งนักเรียน มาฝึกงานในกรุงเทพฯ ซึ่งทำให้มีปัญหาคือ การเดินทางมาฝึกงาน ค่าใช้จ่าย และการเดินทาง มาในเทศของอาจารย์ นอกจากนั้นความร่วมมือของสถานฝึกงานอาชีพ สถานฝึกงานอาชีพหลาย แห่งไม่พร้อมที่จะรับนักศึกษาไปฝึกงาน เพราะนักศึกษาขาดความแม่นยำในฝีมือ ทำให้ขาดความ มั่นใจในการทำงาน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่การทำงานในสถานประกอบการนั้น ๆ เพราะฉะนั้น ก่อนส่งนักเรียนไปฝึกงานสถานศึกษาควรได้เตรียมความพร้อมของนักเรียนในเรื่องของทักษะการ ทำงานและความรับผิดชอบในการทำงาน เพื่อสร้างความสนใจให้กับสถานฝึกงาน

2. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการจัด

ทำแผนงาน และติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน คือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา ร่วมด้วยหัวหน้างานหลักสูตรและการสอน หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล และครูผู้สอน เนื่องจากหัวหน้างานหลักสูตรและการสอน เป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรักษาและให้ข้อมูลด้านหลักสูตรทั้งหมด ประสานงานกับแผนกวิชาเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การจัดทำแผนการเรียนทุกระดับชั้น หัวหน้างานวัดผลและประเมินผลมีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และครูผู้สอนซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ส่วนวิธีติดตามผลและประเมินผลตามแผนงาน ใช้วิธีสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ครูผู้สอน หัวหน้าแผนกวิชา และหัวหน้างานหลักสูตรและการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการติดตามและประเมินผลนั้นใช้วิธีติดตามตามลำดับ เช่น ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจสอบถามจากหัวหน้างานหลักสูตรและการสอน และหัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าคณะวิชาสอบถามจากหัวหน้าแผนก และครูผู้สอน เป็นต้น ส่วนวิธีดำเนินงานในการบริหารหลักสูตรและปัญหาในการบริหารหลักสูตรดำเนินงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้นพบว่า ผลการวิจัยพบว่า

การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ได้มีการสำรวจความต้องการอันจำเป็นของชุมชน และแหล่งทรัพยากรในชุมชนก่อนเปิดแผนการเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามนโยบายกรมอาชีวศึกษาที่ได้เปิดสอนวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรรณ เลง คำพรรณ (2530 : 153) พบว่า การนำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาร่วมพิจารณาในการวางแผนผู้บริหารมีความเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ปัญหาการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดบุคลากรที่มีความรู้ในวิชาชีพที่สอดคล้องกับท้องถิ่น เพราะแต่ละท้องถิ่นมีอาชีพที่แตกต่างกันออกไปการที่จะจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ทางวิชาชีพในท้องถิ่นย่อมเป็นไปได้ยาก ผู้บริหารควรใช้ทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นมาร่วมด้วย แต่ผลการวิจัยของ บรรณ เลง คำพรรณ (2530 : 153) พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ในเรื่องการที่ผู้บริหารให้โอกาสผู้ชำนาญในอาชีพบางอย่างในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการสอนวิชาชีพในสถานศึกษา เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะสร้างความสัมพันธ์กับท้องถิ่น เช่น ให้ผู้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพในท้องถิ่น เข้าเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของ

สถานศึกษา เพื่อให้คำปรึกษาในการจัดการเรียนการสอนและบริการฝึกงาน

การจัดแผนการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ได้มีการประชุมผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าแผนกวิชา ซึ่งแจ้งการจัดแผนการเรียนและให้แต่ละแผนกจัดแผนการเรียนทั้ง 12 ภาคเรียน หรือน้อยกว่า 12 ภาคเรียน เพราะการจัดแผนการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ได้แบ่งเวลาเรียนออกเป็น 4 ภาคเรียนใน 1 ปีการศึกษา ทั้งหลักสูตรจึงแบ่งเวลาเรียนออกเป็น 12 ภาคเรียน ซึ่งในระยะแรกของการใช้หลักสูตรใหม่ หน่วยศึกษานิเทศก์กรมอาชีวศึกษาได้จัดการประชุมจัดทำแผนการเรียนให้กับสถานศึกษา ซึ่งจากผลการวิจัยด้านสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารได้รับการประชุม อบรม เกี่ยวกับการจัดแผนการเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และครูปฏิบัติการสอน คิดเป็นร้อยละ 3.78 จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ผู้บริหารได้รับการอบรม เพราะฉะนั้นในการจัดแผนการสอนในสถานศึกษาจึงต้องมีการประชุมชี้แจงแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและจัดแผนการเรียนได้ถูกต้อง เหมาะสมกับหลักสูตรและความพร้อมของสถานศึกษา

ปัญหาการจัดแผนการเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ใช้สอน และฝึกงานมีจำกัด และครูผู้สอนวิชาชีพไม่เพียงพอ ซึ่งในการจัดแผนการเรียนต้องคำนึงถึงความพร้อมของสิ่งดังกล่าวรวมทั้งความพร้อมด้านบุคลากรและอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดแผนการเรียนในด้านวิชาชีพและสถานศึกษาในสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษาแต่ละแห่ง เปิดสอนวิชาชีพในหลายประเภทวิชา เช่น พาณิชยกรรม คหกรรม และศิลปหัตถกรรม ซึ่งแต่ละประเภทวิชาก็ต้องอาศัย สถานที่ใช้สอน ห้องเรียน และห้องปฏิบัติการและโรงฝึกงานแตกต่างกันไป ซึ่งทำให้สถานศึกษามีความต้องการด้านอาคารสถานที่เป็นอย่างมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรินทร์ ไชยนาเคนทร์ (2525 : 142) พบว่า ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน ห้องปฏิบัติการภายในสถานศึกษามีนักเรียนเข้าใช้เกือบทุกคาบไม่ค่อยมีชั่วโมงว่าง

การจัดตารางสอน ผลการวิจัยพบว่า ได้มีการสำรวจความพร้อมของครู อาจารย์ เพื่อพิจารณาจัดครู เข้าสอนตามแผนการเรียน คิดอัตรากำลัง กำหนดตัวบุคคล การจัดครูเข้าสอน และพิจารณากำหนดการใช้ห้องพิเศษ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติงานและสนาม โดยมีครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดตารางสอนโดยให้ข้อมูลแก่ผู้ทำหน้าที่จัดตารางสอน เพราะโดยทั่วไปเป็นหน้าที่ของหัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าแผนกวิชา และกรรมการที่ได้จัดตั้งขึ้น ซึ่งจากข้อจำกัดของห้องเรียน ห้อง

ปฏิบัติการ โรงฝึกงาน จำนวนนักเรียน และจำนวนครูผู้สอน ทำให้การจัดตารางสอนมีปัญหา เพราะการจัดครู และนักเรียนให้เหมาะสมกับห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน ตามหลักสูตร และรายวิชาต่าง ๆ ในระดับชั้นต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ยุ่งยากพอสมควร

ปัญหาการจัดตารางสอน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงานมีจำกัด ซึ่งในการจัดตารางสอน จะต้องลงตารางเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ลงในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและโรงฝึกงานให้เหมาะสม แต่เนื่องจากขาดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และโรงฝึกงาน ทำให้การจัดตารางสอนต้องประสมกับความยุ่งยากที่จะบรรจุวิชาและครูผู้สอน ในระดับชั้นต่าง ๆ ให้เพียงพอกับจำนวนห้องที่มีจำกัด และปัญหาอีกประเด็นหนึ่งการจัดแบ่งชั่วโมงสอนให้ครู เพราะสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาได้จัดสรรเงินตอบแทนแก่ครู อาจารย์ในการสอน ภาคนอกเวลาราชการ เพราะฉะนั้นในการจัดตารางนอกจากคำนึงถึงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและโรงฝึกงาน รายวิชาและชั้นเรียนแล้ว ต้องคำนึงถึงอัตราการสอนในเวลาราชการและนอกเวลาราชการของอาจารย์ผู้สอนแต่ละคน โดยจัดตารางสอนให้มีคาบสอนในเวลาราชการและนอกเวลาราชการให้เหมาะสมกัน และเฉลี่ยคาบสอนนอกเวลาให้ครูอาจารย์แต่ละคนให้ใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นการยาก เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องห้องเรียน รายวิชา และระดับชั้นเรียน ทำให้ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนภาคนอกเวลาราชการไม่เท่าเทียมกันทำให้ครูอาจารย์เกิดความสามัคคีก่อให้เกิดปัญหาในการจัดตารางสอนในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา :

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาได้สนับสนุนให้ครู ใช้เทคนิคและวิธีสอนใหม่ ๆ ใช้วิธีวัดผลและประเมินผลหลาย ๆ วิธี และจัดให้มีการสำรวจปัญหา ด้านการเรียนการสอนทุกระดับชั้น แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญของการจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา เพราะในช่วงของการเปลี่ยนแปลงการใช้หลักสูตรครูผู้สอนควรได้รับการ พัฒนาในการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ และจัดให้มีการสำรวจปัญหาด้านการเรียนการสอนทุกระดับชั้น ซึ่งทำให้สถานศึกษาทราบปัญหาและ สามารถหาแนวทางแก้ไข เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ ส่วนครูผู้สอนนั้น ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่มีการเตรียมการสอนในการสอนทุกครั้ง โดยการทำโครงการสอน บันทึก การสอน เตรียมสื่อการสอนและสไลด์ทัศนูปกรณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้วัสดุหลักสูตร ของครูผู้สอน ไม่ว่าจะเป็น เอกสารหลักสูตร หรือสื่อการเรียนการสอน ซึ่งล้วนแต่มีความจำเป็นต่อการ

จัดการ เรียนการสอนประเภทวิชาศิลปทัศนกรรม ซึ่งสถานศึกษาควรได้จัดเตรียมหรือมีไว้สำหรับบริการ ครูผู้สอนและในการจัดการ เรียนการสอนนั้นคำนึงถึงการส่งเสริมให้นัก เรียนได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนได้จัดการ เรียนการสอนตามจุดหมายของหลักสูตร ปวช. 2530 ที่ต้องการให้ผู้เรียนฝึกทักษะในวิชาชีพจนสามารถผลิตได้ จำหน่ายได้ จัดการได้ บริการได้ และบริโภคได้ (ธงชัย สุวัฒน์เมธีนทร์ 2530 : 11) ส่วนวิธีการสอนนั้น ใช้การบรรยาย การฝึกปฏิบัติ และการสาธิตเป็นส่วนใหญ่ เพราะการจัดการเรียนการสอนมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การสาธิต การฝึกปฏิบัติ เป็นสิ่งจำเป็นในการสอนภาคปฏิบัติ เพราะทำให้นักเรียนมีความรู้ความ เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง และสามารถปฏิบัติได้จริง และจากผลการวิจัยพบว่า ในการสอนภาคปฏิบัตินักเรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติทุกครั้ง บัญญัติสำคัญของการฝึกปฏิบัติคือวัสดุฝึก เพราะฉะนั้นสถานศึกษาควรได้มีการวางแผนการใช้วัสดุฝึกให้เหมาะสมและเพียงพอภายในภาคเรียนหนึ่ง ทำให้นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงักเพราะการขาดวัสดุฝึก

ข้อหาการจัดการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่พิเศษของครูผู้สอนทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมและพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจากมีการปรับโครงสร้างหลักสูตร เสียใหม่ทำให้ครูได้รับหน้าที่พิเศษเพิ่มมากขึ้น เพราะนอกจากทำหน้าที่สอนซึ่งแต่ละคนมีจำนวนคาบสอนมากแล้ว แต่ละคนก็ยังมีหน้าที่พิเศษในการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ทำให้มีเวลาสำหรับเตรียมการและพัฒนาการสอนน้อยลง โดยเฉพาะในบางวิชาที่จัดให้มีชั้นใหม่ในหลักสูตร ซึ่งไม่มีหนังสืออ่านประกอบ ซึ่งครูผู้สอนต้องจัดเตรียมจัดหาเอง และเนื่องจากได้แบ่งเวลาเรียนออกเป็น 4 ภาคเรียน ทำให้ครูผู้สอนเตรียมการได้ไม่เหมาะสมกับเวลา เพราะไม่สามารถแบ่งเนื้อหาได้ถูกต้อง ทำให้มีปัญหามาในเรื่องเวลากับเนื้อหาในแต่ละรายวิชาที่กำหนดข้อหา ความเข้าใจของครูที่จะปฏิบัติตามหลักสูตรใหม่ เป็นธรรมดาของระยะเริ่มแรกของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยเฉพาะการเปลี่ยนจากเบื้องบนสู่เบื้องล่างที่ครูผู้สอนไม่มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่น้อยมีน้อย เพราะฉะนั้น เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะดำเนินการให้ครูผู้สอนได้รับความรู้ความ เข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่อย่างถูกต้องชัดเจน ซึ่งสามารถจัดการเรียนการสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์ และในการจัดการเรียนการสอนวิชานั้น หนังสือประกอบการสอน ใบงาน วัสดุอุปกรณ์ เป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนต้องใช้ แต่ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหา

เกี่ยวกับความเพียงพอในเรื่องเหล่านี้ เพราะฉะนั้นสถานศึกษาควรจะได้สำรวจในสิ่งเหล่านี้ก่อน เปิดภาคเรียน เพื่อจะได้ดำเนินการให้มีให้พร้อมสำหรับภาคเรียนนั้น ๆ เพื่อให้การเรียนการสอน บรรลุจุดมุ่งหมาย

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลตามหลักสูตรใหม่ แต่ผลการวิจัยด้าน สถานภาพพบว่า ครูปฏิบัติการสอนได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรเพียงร้อยละ 2.52 ในขณะที่ผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 13.18 และหัวหน้างานวัดผลและประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 72.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีนโยบายที่ส่งเสริมให้บุคลากรได้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรใหม่แต่เนื่องจากการประชุมอบรมส่วนใหญ่จัดขึ้นในช่วงที่เปิดเรียนแล้ว การที่จะส่งบุคลากรไปเข้าประชุม อบรม ทำให้มีผลต่อการเรียนการสอน ทำให้จัดส่งบุคลากรไปได้น้อย ส่วนใหญ่จึงจัดส่งหัวหน้างานวัดผลและประเมินผล เข้าร่วมประชุม เพื่อที่จะได้นำมาถ่ายทอดในสถานศึกษาอีกครั้งหนึ่ง เพราะฉะนั้น เมื่อสถานศึกษาได้ส่งบุคลากรไปอบรมแล้ว เมื่อกลับมาควรได้มีการติดตามประเมินผลให้ได้มีการถ่ายทอดแก่บุคลากรในสถานศึกษาโดยทั่วถึง นอกจากนั้นยังจัดให้มีการดูแลให้ครูผู้สอนวัดผลและประเมินผลให้ตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และจัดระบบการวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลการศึกษา การที่ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลอย่างถูกต้องและมีระบบการวัดผลและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้การวัดผลและประเมินผลมีความเที่ยงตรงและถูกต้องยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นส่วนที่ควรกระทำอย่างยิ่ง และในการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ ครูผู้สอนได้ชี้แจงหลักเกณฑ์ และกำหนดวิธีการวัดผลให้นักเรียนทราบ โดยส่วนใหญ่จะประเมินผลหลังการเรียน และประเมินผลระหว่างเรียน มีส่วนน้อยที่มีการประเมินผลก่อนเรียนด้วย ซึ่งการประเมินผลก่อนเรียน เป็นสิ่งที่น่าจะทำด้วย เพราะการประเมินผลก่อนเรียนทำให้ครูผู้สอนทราบพื้นฐานความรู้ของนักเรียน เพื่อที่จะได้จัดการสอนได้ถูกต้องและเหมาะสม ในการวัดผลและประเมินผลนั้นส่วนใหญ่ ใช้วิธีตรวจผลงาน สอบข้อเขียน และสอบภาคปฏิบัติ ซึ่งสามารถที่จะวัดความรู้ของนักเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ปัญหาการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระเบียบการวัดผลและการประเมินผลตามหลักสูตรใหม่ เนื่องจาก

มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ และโดยส่วนใหญ่ครูผู้สอนได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวัดผล และการประเมินผลน้อย เพราะฉะนั้นผู้บริหารและหัวหน้างานวัดผลและประเมินผลควรจะได้ อบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนในสถานศึกษาและมีเอกสาร เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลตาม หลักสูตร ให้ครูผู้สอนได้ศึกษานอกจากนั้นยังมีปัญหาเกี่ยวกับความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ที่มีต่องานวัดผลและประเมินผล การส่งผลการเรียนของนักเรียนตามเวลาที่กำหนด ความเหมาะสม ในการจัดระดับคะแนนของครู และความพร้อมของนักเรียนในการสอบแก้ตัว ซึ่ง 3 ประการ หลังนี้ หัวหน้างานวัดผลและประเมินผลส่วนใหญ่คิดว่ามีปัญหา (คิดเป็นร้อยละ 80.00 และ 60.00) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกรัตน์ ชาญกว้าง 2523 : 138) พบว่าครูไม่เข้าใจ วิธีการจัดผลและนักเรียนไม่สนใจการสอบแก้ตัว ในเรื่องการส่งผลการเรียนของนักเรียนตามเวลาที่กำหนดนั้นเป็นปัญหาที่หัวหน้างานวัดผลและประเมินผลประสบอยู่เสมอ ๆ อาจเป็นเพราะครูผู้สอน มีความสนใจสอนหลายวิชาและหลายระดับชั้น เนื่องจากการครูผู้สอนวิชาชีพ ทำให้ต้องรับผิดชอบ ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนมากขึ้นด้วย ในทั้งการสร้างเครื่องมือวัดผล ซึ่งจากการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนเป็นคนสร้างเครื่องมือเอง เมื่อวัดผลแล้วต้องตรวจสอบ ซึ่งทำให้ผู้สอนมีภาระหนัก ประกอบกับขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดผลอย่างชัดเจน ทำให้การดำเนินงานล่าช้า และการให้ค่าระดับคะแนนอาจไม่เหมาะสม เพราะฉะนั้นเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา และหัวหน้างาน วัดผลและประเมินผลที่ต้องให้ความรู้ เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลแก่ครูผู้สอน และส่งเสริม ให้มีการทำข้อสอบมาตรฐานในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อลดภาระของครูผู้สอนและทำให้มีเครื่องมือวัดผล ที่ได้มาตรฐาน เพื่อการวัดผลที่ถูกต้อง ส่วนในเรื่องความรับผิดชอบของนักเรียนในการสอบแก้ตัวนั้น ครูผู้สอนและหัวหน้างานวัดผลและประเมินผลควรได้จัดให้ความรู้แก่นักเรียน เกี่ยวกับระเบียบการ วัดผลและประเมินผล เกณฑ์การจบการเรียน การสอบแก้ตัว เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติได้ถูกต้อง

3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร การจัดงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน และติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนคือ ผู้อำนวยการ หัวหน้างานวางแผนการศึกษาและงบประมาณร่วมด้วย หัวหน้าคณะวิชา ซึ่งจากการวิจัยของ บรรณ เลง คำพรรณ (2530 : 155) พบว่า ผู้บริหารได้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ในเรื่องการควบคุมติดตามผลการใช้เงินงบประมาณและเงินบำรุงการศึกษาให้เป็นไปตามแผนและ

หัวหน้างานวางแผนการศึกษาและงบประมาณซึ่งทำหน้าที่จัดงบประมาณของสถานศึกษา จัดทำแผนใช้เงินบำรุงการศึกษา ควบคุมการใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษา และจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินหมวดต่าง ๆ นอกจากนั้นยังมีหัวหน้าคณะวิชาซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำหรับการจัดงบประมาณในคณะวิชาของตน

การใช้อาคารสถานที่ ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน และติดตามผลการดำเนินงานตามแผน ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ ดูแลในเรื่องอาคารสถานที่ ร่วมกับหัวหน้างานอาคารสถานที่และหัวหน้าคณะวิชา

การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน และติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าแผนกวิชา ส่วนวิธีติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนใช้วิธีสอบถามจากหัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้าคณะวิชา และครูผู้สอน และนักเรียน

วิธีดำเนินงานในการบริหารหลักสูตรและปัญหาในการบริหารหลักสูตรด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรนั้น ผลการวิจัยพบว่า การจัดงบประมาณ จัดให้มีการทำแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณและเงินบำรุงการศึกษาประจำปีโดยให้หัวหน้างาน หัวหน้าแผนกเสนองบประมาณตามลักษณะค่าใช้จ่าย และสำรวจข้อมูลเพื่อทราบปัญหาและความจำเป็นของการใช้เงินเพื่อประกอบการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงิน เนื่องจากปัญหาใหญ่ของการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพมีปัญหาในเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ เพราะฉะนั้นในการจัดทำแผนการใช้งบประมาณต้องจัดตามสภาพปัญหาและความจำเป็น โดยให้แต่ละแผนก แต่ละงานเสนองบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปี แล้วที่ประชุมจะพิจารณาตามความเหมาะสม เพราะการวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณและเงินบำรุงการศึกษาในหน่วยงานเป็นสิ่งสำคัญมาก สถานศึกษาจะต้องแบ่งสรรเงินทั้งเงินงบประมาณและเงินบำรุงการศึกษาให้เหมาะสมทุกหน่วยงานและทุกแผนกวิชาซึ่งแต่ละแผนกวิชาต้องใช้ในการจัดซื้อวัสดุฝึกและอื่น ๆ

ปัญหาการจัดงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหา เกี่ยวกับการจัดงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการของแผนกวิชา การขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีงบประมาณที่จัดทำให้การจัดตั้ง

งบประมาณสำหรับการพัฒนางานต่าง ๆ ให้ก้าวหน้ามีน้อยส่วนใหญ่ได้จัดงบประมาณที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอนที่ขาดไม่ได้ เพราะฉะนั้นสถานศึกษาควรได้จัดทางงบประมาณสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพไม่ว่าบุคคลซึ่งเป็นการให้ขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรหรือสื่อการเรียนการสอน และจัดสรรงบประมาณสำหรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน

การใช้อาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า ได้จัดห้องต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และได้มีการวางแผนพัฒนาอาคารสถานที่สำหรับนักเรียน เพื่อใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ในการจัดสอนวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม การจัดอาคารสถานที่ ห้องเรียนและห้องปฏิบัติงานให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ บริเวณที่สะอาด ร่มรื่น ห้องเรียนที่เป็นระเบียบเรียบร้อย ที่พักผ่อนสำหรับ เวลาว่าง เว้นจากการเรียน ห้องสมุดสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติม ห้องแนะแนวสำหรับนักเรียนที่ต้องการ เข้าไปปรึกษา สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งดึงดูดให้นักเรียนให้ความสนใจกับการศึกษาเล่าเรียน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้ โรงเรียนควรจัดอาคารสถานที่ให้นักเรียนมีความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย ซึ่งจะป้องกันปัญหาการหนีเรียน การมั่วสุมนอกสถานศึกษาอีกด้วย เพราะฉะนั้นในการจัดอาคารสถานที่ นอกจากจะคำนึงถึงการเรียนการสอนแล้ว ควรคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนด้วย

ปัญหาการใช้อาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และโรงฝึกงานไม่เพียงพอซึ่งเรื่องนี้ได้อภิปรายและ เสนอแนะไว้แล้วในตอนต้น

การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ได้มีการส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ซึ่งจากผลการวิจัยด้านสถานภาพพบว่า ครูผู้สอนได้เข้ารับการอบรมเพิ่มความรู้ในวิชาที่สอน คิดเป็นร้อยละ 47.49 การส่งเสริมให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ในวิชาที่สอนเป็นสิ่งสถานศึกษาควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากจะเป็นการพัฒนาบุคลากรแล้วยังทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน และนำวิธีการสอนใหม่ ๆ และความรู้ใหม่ ๆ มาถ่ายทอดแก่นักเรียน นอกจากนั้นได้มีการให้ความรู้แก่บุคลากรเพื่อให้เข้าใจและสามารถดำเนินงานได้ตามหลักการของหลักสูตรและมีการติดตามผล โดยการตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ เช่น แผนการสอน ในระยะเริ่มแรกของการใช้หลักสูตรใหม่ การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะจะได้รู้ถึงปัญหาและความต้องการของบุคลากร

ในสถานศึกษา เพื่อที่จะนำมาปรับปรุง บริหารการใช้หลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถวางแผนเพื่อการแก้ปัญหาได้ต่อเนื่องและเป็นระบบนอกจากนั้นในระหว่างการใช้หลักสูตรนั้น หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษาในฐานะผู้พัฒนาหลักสูตรควรจะได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเป็นการเพิ่มเติม และติดตามผลการใช้หลักสูตรในสถานศึกษาว่าได้ดำเนินการด้วยความถูกต้อง มีปัญหาใดเกิดขึ้นหรือไม่ หากมีปัญหาก็กจะทำทางแก้ไขให้ลุล่วงลงไป สำหรับสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรก็อาจจะมีการดำเนินการให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่ครูผู้สอน เพื่อให้ครูได้ดำเนินการสอนอย่างถูกต้อง

การนิเทศการใช้หลักสูตรหรือการนิเทศการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงหลักสำคัญของการนิเทศก็คือ เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ ไม่ใช้เป็นการคอยตรวจสอบเพื่อจับผิดแต่ประการใด โดยลักษณะเช่นนี้ ผู้นิเทศจำเป็นจะต้องสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีกับผู้รับการนิเทศ การดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินการไปด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยและร่วมมือกัน

ปัญหาการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษายังมีน้อย ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษานับได้ว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา ทำให้เป็นเรื่องยากแก่การเข้าใจถึงความหมาย ขอบเขต และลักษณะการดำเนินงานของการนิเทศการศึกษาได้อย่างแท้จริง ซึ่งจากผลการวิจัยของ ลัลนา สาริมาน (2530 : 105) พบว่า ผู้บริหารยังเข้าใจไม่ชัดเจนในเรื่องบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดการนิเทศภายในสถานศึกษา ในรายงานในหน้าที่ของผู้นิเทศที่ช่วยพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งผู้บริหารเข้าใจว่าคืองานการศึกษาวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนมากกว่าการอบรมครูประจำการ เมื่อผู้บริหารยังมีความเข้าใจไม่ชัดเจนในเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษา การจัดให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาจึงมีน้อย ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษาควรจะได้จัดให้มีการอบรม ให้ความรู้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนในเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีความเข้าใจที่ตรงกับในเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษา และให้ความร่วมมือในการจัดโครงการนิเทศภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

1. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการประชุม สัมมนา หรืออบรมตามที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษาหรือหน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษาในการปฏิบัติงานทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และงานสนับสนุนการใช้หลักสูตร
2. สถานศึกษาควรจัดโครงการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนต่อการเรียนการสอนและการปฏิบัติตามหลักสูตรใหม่ และเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรตื่นตัวที่จะค้นคว้าหาความรู้และแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. สถานศึกษาควรส่งเสริมการบริการวัสดุหลักสูตร และบริการห้องสมุด ทั้งเอกสารหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนและวัสดุฝึกให้เพียงพอแก่ความต้องการในด้านเอกสารหลักสูตรที่มีอยู่จำกัด สถานศึกษาควรได้ให้ครูผู้สอนได้ศึกษาและทำความเข้าใจโดยทั่วถึง โดยจัดพิมพ์ให้มีจำนวนเพียงพอแก่ความต้องการ ให้แต่ละแผนกวิชาประชุมจัดทำคู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ ร่วมกัน ส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงการสอน แผนการสอน และมีการติดตามผลโดยสม่ำเสมอ ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอน เกี่ยวกับการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษา สื่อการเรียน และ เทคโนโลยีใหม่เพื่อการศึกษา ด้านวัสดุฝึก ควรมีการวางแผนการใช้วัสดุฝึกอย่างประหยัดและคุ้มค่า และจัดสรรวัสดุฝึกให้เพียงพอในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาและควรจัดทำ จัดซื้อหนังสือ เอกสารวิชาการ คำรา วารสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพิ่มให้มากขึ้น เพื่อสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของครูผู้สอนและนักเรียน และควรจัดสรรบุคลากรมาช่วยงานห้องสมุดตามความเหมาะสม

4. สถานศึกษาควรได้จัดประชุม อบรมให้ความรู้แก่นักเรียนก่อนออกไปฝึกงานในเรื่องของความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ความซื่อสัตย์และการตรงต่อเวลา และควรส่งเสริมการฝึกงานภายในท้องถิ่น และสถานศึกษาควรติดต่อขอความร่วมมือจากสถานฝึกงานให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่จะออกฝึกงาน

5. สถานศึกษาควรประสานงานกับหน่วยงานวิชาชีพในท้องถิ่น โดยอาจเชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษาเพื่อให้ออกความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับงานอาชีพในท้องถิ่น เพื่อสถานศึกษาสามารถจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น และการฝึกงานของนักเรียน

6. สถานศึกษาควรมีการขยายอาคารสถานที่ให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา เพื่อให้เหมาะสมกับการจัดแผนการเรียน การจัดการการสอน เพื่อให้มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และ โรงฝึกงานที่เหมาะสม เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน

7. สถานศึกษาควรจัดสรรเงินงบประมาณส่วนหนึ่งไว้เพื่อการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยศึกษานิเทศก์กรมอาชีวศึกษา

1. หน่วยศึกษานิเทศก์กรมอาชีวศึกษาควรจัดทำเอกสารหลักสูตร เช่น หนังสือหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือครู ส่งไปให้สถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ศึกษาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และควรจัดทำใบงานให้ครบทุกรายวิชาเพื่อครูผู้สอนจะได้มีแนวทางปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน เป็นแนวเดียวกัน

2. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษาควรมีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรในสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษา

3. หน่วยศึกษานิเทศก์กรมอาชีวศึกษาควรจัดให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในเรื่องการนิเทศการศึกษา โดยเน้นการนิเทศภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับกรมอาชีวศึกษา

1. กรมอาชีวศึกษาควรพิจารณาเพิ่มอัตรากำลังของครูวิชาชีพให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนและตามวุฒิการศึกษาที่สถานศึกษาขาดแคลน

2. กรมอาชีวศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการบริการวัสดุหลักสูตร

การบริการห้องสมุด และจัดสรรงบประมาณในการขยายและพัฒนาอาคารสถานที่ ให้มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และโรงฝึกงานอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. เนื่องจากได้ทราบสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ในประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา แล้วควรจะมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมในสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เพื่อศึกษาถึงความต่อเนื่อง เพื่อที่กรมอาชีวศึกษาจะได้นำผลวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมต่อไป
2. เนื่องด้วยกรมอาชีวศึกษา มีกองต่าง ๆ ที่มีสถานศึกษาอยู่ในสังกัด คือ กองวิทยาลัยเทคนิค กองวิทยาลัยเกษตร และกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา จึงควรจะได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบถึงสภาพและปัญหาในการบริหารหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาต่าง ๆ ในสังกัดกองวิทยาลัยต่าง ๆ ในกรมอาชีวศึกษา